

UDDRAG

Sammenhænge mellem sociale konsekvenser og konflikter i VVM-processen

Af: Sanne Vammen Larsen, Aalborg Universitet; Anne Merrild Hansen, Aalborg Universitet og Helle Nielsen, Aalborg Universitet

---

Nedenstående er en opsummering på VVMplus arbejdsopgave 2, med de væsentligste konklusioner på sammenhænge mellem sociale konsekvenser og konflikter i VVM-processen. Dette er baseret på gennemgang af høringssvar for 4 vedvarende energiprojekter (to vindmølleprojekter, et biogasanlæg og et solcelleanlæg) og interviews med 16 borgere med tilknytning til projekterne.

Analysen er foretaget med udgangspunkt i et ønske om at forstå borgernes holdninger, oplevelser og adfærd, som fører til konflikter i praksis i forbindelse med VE-projekterne. Analysen er bygget på en teoretisk ramme, hvor konflikter ses som opbygget af uoverensstemmelser, adfærd og holdninger.

Uoverensstemmelser: Hvilke eventuelle uoverensstemmelser opfatter borgerne i forhold til den måde sociale konsekvenser håndteres på?

Overordnet viser analysen, at der er to typer af uoverensstemmelser: Uoverensstemmelser omkring projekternes konsekvenser samt uoverensstemmelser omkring processen.

Et forhold der fremhæves er scoping; altså hvilke sociale konsekvenser der inddrages i VVM-redegørelserne og hvilke der ikke gør. Grundlæggende peger analyserne på, at de sociale konsekvenser spiller en stor rolle, som noget borgerne bekymrer sig om og gerne ser håndteret, men som ikke altid bliver det. Generelt bekymrer borgerne sig om langt flere og mere detaljerede sociale konsekvenser end VVM-redegørelserne typisk håndterer. Denne uoverensstemmelse handler dog tilsyneladende også om vurderingen af væsentlighed i form af en manglende forståelse for udfordrende sociale baseline-forudsætninger i de enkelte samfund. Særligt forhold i landsbyer og byer, der i forvejen oplever at være udfordret, for eksempel af fraflytning og faldende ejendomspriser. Dette kommer til udtryk ved at borgerne opfatter en konsekvens som særligt væsentlig med baggrund i lokalsamfundets nuværende sociale situation.

Borgerne lader til at se projektet i et større perspektiv end en VVM måske almindeligvis lægger op til. Dels laver mange borgere en mere overordnet afvejning af fordele og ulemper ved projektet, og mangler alt efter den forudgående proces en redegørelse for begrundelse for eller fordelene ved projektet. Mange borgere ser også projektets konsekvenser i kumulation med andre påvirkninger i deres nærområde, ligesom de ser projektet i en større livscyklus inklusiv, hvad der skal ske efter det er udtjent.

I forhold til processen er der uoverensstemmelser dels i forhold til, at borgerne oplever en mangel på lydhørhed og åbenhed i processen i forhold til bl.a. deres muligheder for deltagelse, adgang til information, og om de har indflydelse på beslutningerne. Desuden oplever en del mangel på gennemsigtighed i forhold til kommunernes planlægning, politikker og ændringer undervejs i projekterne. Det er desuden kendetegnende for mange af de uoverensstemmelser borgerne peger på i forbindelse med processerne, at de har at gøre med en opfattelse af ulighed og uretfærdighed i projekterne i forhold til fordeling af fordele og ulemper, kompensation etc.

Holdning: Hvad er holdningen hos borgere der er imod projektet?

I flertallet af de analyserede projekter, er borgerne kritiske overfor projektlokaliseringer eller ønsker, at projekterne skal ændres. Det tyder dog på, at holdningen til solenergi projekter er mindre kritisk end de andre VE projekter. Især interviewene afslørede også, det er ikke alle lokale, der er aktivt imod projekterne, og at lokalsamfundene ofte bliver splittede på forskellige måder.

Adfærd: Hvilken adfærd udviser borgerne, hvordan kommer deres modstand til udtryk?

De undersøgte projekter er valgt med udgangspunkt i en forudsætning om, at aktiv og synlig modstand var til stede. Den aktive og synlige modstand kom til udtryk via eksempelvis høringsvar, aktivitet ved borgermøder, udtalelser til medier, underskriftindsamlinger mv. Derudover fandt vi, at i de undersøgte vind- og biogasprojekter mobiliserer borgerne sig og handler, mens der i forbindelse med de undersøgte solcelleanlæg af forskellige årsager ikke er den samme aktivitet. Yderligere peger resultaterne på, at en del borgere bruger mange ressourcer på denne proces, og er tyngede af dette samt usikkerheder, mens planlægnings- og beslutningsprocessen foregår.

Det samlede konfliktfelt er illustreret i nedenstående figur.

